

การพัฒนาและประเมินประสิทธิภาพโปรแกรมบ่มเพาะจิตลักษณะและทักษะแบบบูรณาการ เพื่อเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ในเยาวชนไทย

ณัฐวัฒน์ ล่องทอง^{1*}
สุวลักษณ์ อ้วนสอาด²
กฤษณะ โชติรัตน์กมล³
อนันต์ แยมเยื้อน⁴

บทคัดย่อ

ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเป็นประเด็นเร่งด่วนที่ส่งผลกระทบต่อสังคมไทย โดยมีสถิติเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาโปรแกรมบ่มเพาะจิตลักษณะและทักษะแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่จึงเป็นแนวทางสำคัญหนึ่งในการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชน การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและตรวจสอบประสิทธิภาพโปรแกรมบ่มเพาะจิตลักษณะและทักษะแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาพฤติกรรม การเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ และทดสอบประสิทธิผลในกลุ่มเยาวชนไทย ใช้การวิจัยเชิงทดลองแบบ แฟกทอเรียล 2x2 กับกลุ่มตัวอย่างเยาวชน 320 คน แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 80 คน ได้แก่ กลุ่มที่ได้รับการ บ่มเพาะทั้งจิตลักษณะและทักษะ กลุ่มที่ได้รับการบ่มเพาะจิตลักษณะ กลุ่มที่ได้รับการบ่มเพาะทักษะ และกลุ่ม ควบคุม เก็บข้อมูล 3 ระยะ คือ ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผล 3 เดือน วิเคราะห์ข้อมูลด้วย การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมหลายตัวแปร โดยใช้คะแนนเจตคติก่อนการทดลองเป็นตัวแปรร่วม เนื่องจาก พบความแตกต่างในระยะก่อนการทดลอง (Wilk's lambda = .925, F = 2.756, p = .004) ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมบ่มเพาะจิตลักษณะและทักษะแบบบูรณาการ ที่พัฒนาขึ้นมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.66-1.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ กลุ่มที่ได้รับการบ่มเพาะทั้งจิตลักษณะและทักษะมีพฤติกรรม การเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และเจตคติทางบวกสูงกว่ากลุ่มอื่นอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ (p<.05) ทั้งในระยะหลังการทดลอง (Wilk's Lambda = .580, F = 21.226, p<.001) และติดตามผล 3 เดือน (Wilk's Lambda = .650, F = 16.378, p<.001) สรุปได้ว่าโปรแกรมบ่มเพาะจิตลักษณะและทักษะ แบบบูรณาการมีประสิทธิผลในการพัฒนาพฤติกรรมเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ในเยาวชนไทย

คำสำคัญ: โปรแกรมบ่มเพาะจิตลักษณะและทักษะ, พฤติกรรมเสริมสร้างพลังครอบครัว, การวิจัยเชิงทดลอง, เยาวชนไทยครอบครัววิถีใหม่

Received: May 2, 2025, Revised: July 1, 2025, Accepted: July 7, 2025

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

*Corresponding author; E-mail: nathawat.l@cmu.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ E-mail: suwaluck_uan@g.cmru.ac.th

³ อาจารย์ ดร. วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ E-mail: Krisana@tu.ac.th

⁴ รองศาสตราจารย์ ดร. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

E-mail: yaemyueananan@gmail.com

Development and Effectiveness Evaluation of an Integrated Psychological Character and Skills Cultivation Program for Strengthening New Normal Family Empowerment in Thai Youth

Nathawat Longthong^{1*}

Suwaluck Uansa-ard²

Krisana Chotratanakamol³

Anan Yaemyuean⁴

Abstract

Family violence represents a critical and escalating social issue in Thailand, with continuously rising statistics that demand urgent intervention. The development of an integrated psychological characteristics and skills cultivation program for strengthening new-normal family empowerment serves as a crucial approach to building resilience among Thai youth. This study aimed to develop and validate the effectiveness of an integrated psychological characteristics and skills cultivation program designed to enhance new-normal family empowerment behaviors and evaluate its impact on Thai adolescents. A 2x2 factorial experimental design was employed with 320 youth participants randomly assigned to four groups of 80 each: integrated psychological characteristics and skills cultivation group, psychological characteristics cultivation only group, skills cultivation only group, and control group. Data collection occurred across three phases: pre-intervention, immediate post-intervention, and 3-month follow-up assessments. Multivariate analysis of covariance (MANCOVA) was conducted using pre-intervention attitude scores as covariates due to baseline differences (Wilk's Lambda = .925, $F = 2.756$, $p = .004$). The developed program demonstrated acceptable content validity with Item-Objective Congruence (IOC) indices ranging from 0.66 to 1.00. Results revealed that participants in the integrated cultivation group exhibited significantly superior performance across all outcome measures compared to other groups ($p < .05$). Specifically, they demonstrated enhanced new-normal family empowerment behaviors, increased achievement motivation, and more positive attitudes, with effects maintained at both immediate post-intervention (Wilk's Lambda = .580, $F = 21.226$, $p < .001$) and 3-month follow-up assessments (Wilk's Lambda = .650, $F = 16.378$, $p < .001$). The findings conclusively demonstrate that the integrated psychological characteristics and skills cultivation program effectively promotes new-normal family empowerment behaviors among Thai youth, providing a robust foundation for violence prevention and family resilience building.

Keywords: Character and Skills Development Program, Family Empowerment Behaviors, Experimental Research, Thai Youth, New Family Paradigm

Received: May 2, 2025, **Revised:** July 1, 2025, **Accepted:** July 7, 2025

¹ Assistant Professor Dr., Department of Psychology, Faculty of Humanities, Chiang Mai University

*Corresponding author; E-mail: nathawat.l@cmu.ac.th

² Assistant Professor, Faculty of Management Sciences, Chiang Mai Rajabhat University E-mail: suwaluck_uan@g.cmru.ac.th

³ Lecturer Dr., Puey Ungphakorn School of Development Studies, Thammasat University E-mail: Krisana@tu.ac.th

⁴ Associate Professor Dr., Faculty of Humanities and Social Sciences, Uttaradit Rajabhat University E-mail: yaemyueananan@gmail.com

บทนำ

ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเป็นประเด็นที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางต่อสังคมไทย จากข้อมูลของกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (2565) พบว่าสถิติความรุนแรงในครอบครัวระหว่างปีงบประมาณ 2561-2564 มีจำนวนถึง 6,960 ราย โดยในไตรมาสที่ 2 ปีงบประมาณ 2564 มีความรุนแรงในครอบครัวสูงสุดถึง 638 ราย และมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในไตรมาสที่ 1 ปีงบประมาณ 2565 ที่มีรายงานสูงถึง 667 ราย สะท้อนให้เห็นว่าการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ต้องได้รับการแก้ไข โดยเฉพาะการพัฒนาเยาวชนให้มีภูมิคุ้มกันและมีทักษะในการจัดการปัญหา

สถาบันครอบครัวเป็นรากฐานสำคัญในการหล่อหลอมเยาวชนให้เติบโตเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพของประเทศ ความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวและเยาวชน โดยเน้นการสร้างสังคมที่เข้มแข็งและปลอดภัยสำหรับทุกคน. แผนฯ ฉบับนี้มุ่งเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม และการพัฒนาศักยภาพของคนในทุกช่วงวัย โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) อย่างไรก็ตาม ความท้าทายในสังคมปัจจุบันทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ส่งผลให้ครอบครัวไทยต้องเผชิญกับปัญหาที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่มีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย ทั้งการใช้สารเสพติด ความขัดแย้งระหว่างคู่สมรส ปัญหาทางการเงิน สภาพจิตใจ และอิทธิพลจากสื่อสังคมออนไลน์ โดยการศึกษาของสุนนทิพย์ จิตสว่าง และคณะ (2566) พบว่า ความรุนแรงในครอบครัวไทยเป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีการใช้ความรุนแรงในครอบครัวเฉลี่ยอย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง และมีสาเหตุหลักมาจากปัญหาครอบครัวแตกแยก ปัญหาสารเสพติด การถ่ายทอดความรุนแรงจากสื่อ ปัญหาเศรษฐกิจ รวมถึงทัศนคติที่เห็นว่าการใช้ความรุนแรงเป็นสิ่งปกติในสังคม

ในขณะที่ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวยังคงมีความรุนแรง การพัฒนาครอบครัวให้มีความเข้มแข็งจึงเป็นแนวทางสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหา จากการศึกษาของงานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยเชิงเหตุทางจิตลักษณะและสถานการณ์ของพฤติกรรมเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่” (สุวลักษณ์ อ้วนสอาด และคณะ, 2565) พบว่า หากเยาวชนได้รับการพัฒนาจิตลักษณะและทักษะด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และเจตคติทางบวกต่อการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ จะส่งผลให้เยาวชนมีความเข้มแข็ง พร้อมรับการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลง ลดการใช้ชีวิตแบบมีพฤติกรรมเสี่ยง และมีภูมิคุ้มกันตนเองที่ดีขึ้น งานวิจัยดังกล่าวยังพบตัวแปรทำนายที่สำคัญคือ เจตคติทางบวกและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเยาวชน

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยที่ผ่านมายังขาดการนำผลการศึกษาไปพัฒนาต่อยอดเป็นนวัตกรรมโปรแกรมการบ่มเพาะที่บูรณาการการพัฒนาจิตลักษณะและทักษะเพื่อเสริมสร้างพลังครอบครัว รวมถึงข้อมูลเชิงประจักษ์ที่แสดงผลของการทดลองใช้โปรแกรมดังกล่าวในกลุ่มเยาวชนไทย การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งพัฒนากระบวนการบ่มเพาะจิตลักษณะเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ โดยออกแบบโปรแกรมบ่มเพาะจิตลักษณะและทักษะแบบบูรณาการที่ผสมผสานแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เช่น ทฤษฎีการมีภูมิคุ้มกันในตัว การบำบัดครอบครัว การบำบัดแบบมุ่งเน้นการรู้คิด-พฤติกรรม และแนวคิดการสื่อสารระหว่างบุคคล มาสร้างเป็นโปรแกรมที่เน้นการพัฒนาทั้งจิตลักษณะด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติทางบวก และทักษะที่จำเป็นต่อการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบ 2 by 2 Factorial Design รูปแบบ Pretest-Posttest with Control Group and Repeated-Measured Design กับกลุ่มตัวอย่างเยาวชนไทย โดยทดสอบประสิทธิผลของโปรแกรมบ่มเพาะจิตลักษณะและทักษะแบบบูรณาการที่พัฒนาขึ้น และศึกษาอิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ ผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างพลังครอบครัวที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาและองค์กรต่าง ๆ เพื่อสร้างเยาวชนที่มีภูมิคุ้มกัน มีทักษะการจัดการปัญหา และเป็นกำลังสำคัญในการสร้างครอบครัวเข้มแข็งและสังคมที่ปลอดจากความรุนแรงต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างและพัฒนาโปรแกรมบ่มเพาะจิตลักษณะและทักษะแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรรมการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่
2. เพื่อตรวจสอบประสิทธิผลของโปรแกรมบ่มเพาะจิตลักษณะและทักษะแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรรมการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่
3. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของโปรแกรมบ่มเพาะจิตลักษณะและทักษะแบบบูรณาการในกลุ่มเยาวชนไทยที่ได้รับการบ่มเพาะในปริมาณที่แตกต่างกัน

สมมติฐานการวิจัย

เยาวชนไทยที่ได้รับการฝึกทั้งจิตลักษณะและทักษะการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่มีพฤติกรรมการเสริมสร้างพลังครอบครัว แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และทัศนคติทางบวกสูงกว่าเยาวชนที่ได้รับการฝึกจิตลักษณะอย่างเดียว ทักษะอย่างเดียว หรือไม่ได้รับการฝึกใด ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผลดังกล่าวจะวัดหลังการฝึกทันที และการติดตามผลหลังการฝึก 3 เดือน

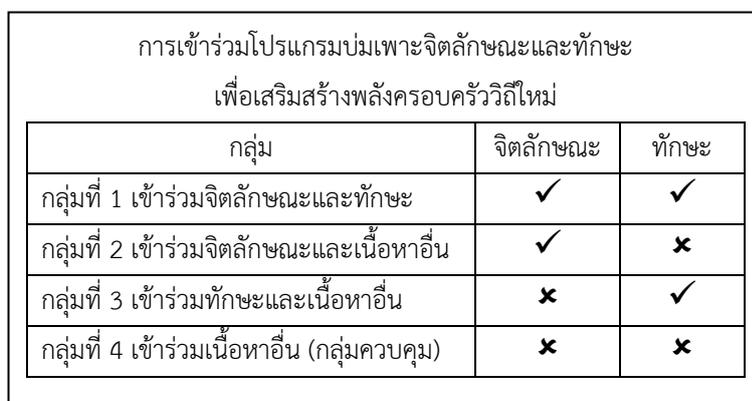
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์เชิงทฤษฎีและวิชาการ (Theoretical Contributions) การวิจัยนี้สร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านการพัฒนาโปรแกรมเชิงจิตวิทยาสำหรับการป้องกันความรุนแรงในครอบครัวในกลุ่มเยาวชนไทย โดยให้หลักฐานเชิงประจักษ์ที่แสดงประสิทธิผลของการบูรณาการระหว่างการบ่มเพาะจิตลักษณะและทักษะในการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ ซึ่งเป็นการขยายองค์ความรู้ในสาขาจิตวิทยาการศึกษาที่สามารถนำไปอ้างอิงและพัฒนาต่อยอดในงานวิจัยอนาคต

ประโยชน์เชิงประยุกต์และการปฏิบัติ (Practical Applications) โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และผู้ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาเยาวชน รวมทั้งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างและการป้องกันความรุนแรงในครอบครัวของเยาวชนไทยได้

การเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ โดย (1) พฤติกรรมการสร้างภูมิคุ้มกันในตน เป็นพื้นฐานสำคัญที่ช่วยให้เยาวชนสามารถปรับตัวและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ประกอบด้วย สติสัมปชัญญะการใช้สื่อสังคมออนไลน์ การมองโลกในแง่ดี และการพึ่งพาตนเอง (อนุ เจริญวงศ์ระยับ และวีรวรรณ วงศ์ปิ่นเพชร, 2563) ซึ่งเป็นเครื่องมือในการป้องกันตัวเองไม่ให้ตกอยู่ในภาวะเสี่ยง และพร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ทางสังคมได้ (2) พฤติกรรมการป้องกันและหลีกเลี่ยงความรุนแรงในครอบครัว เป็นการแสดงการกระทำที่มุ่งป้องกันความรุนแรงทั้งทางกาย วาจา และอารมณ์ ผ่านการควบคุมตนเองและลดการแสดงออกที่อาจนำไปสู่ความรุนแรง ประกอบด้วย การป้องกันความรุนแรงจากสภาพสังคม สภาพเศรษฐกิจ สื่อสังคมออนไลน์ การหลีกเลี่ยงความรุนแรงจากสิ่งเสพติด และการดำเนินชีวิต (3) พฤติกรรมการจัดการปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว เน้นการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ การปลูกฝังมารยาทและคุณธรรม รวมถึงการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีและการให้คำปรึกษาในครอบครัว เพื่อลดความขัดแย้งและเสริมสร้างบรรยากาศที่เป็นบวก (ธนกร ชูสุขเสริม, 2560) ส่วน (4) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ และ (5) ทศนคติทางบวกในการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ เป็นจิตลักษณะหลักที่ขับเคลื่อนให้เกิดพฤติกรรมทั้งสามด้านข้างต้น โดยแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หมายถึงความมุ่งมั่นหรือความปรารถนาที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้ประสบความสำเร็จ และมีความเพียรพยายามเพื่อกระทำสิ่งนั้นให้บรรลุโดยไม่ทอดทิ้งต่ออุปสรรค (McClelland, 1961) ส่วนทศนคติทางบวกเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในตนเองเกี่ยวกับความรัก ความเอาใจใส่ การมีชีวิตที่เป็นแบบอย่าง ภายใต้การดำเนินชีวิตวิถีใหม่ (งามตา วนินทานนท์, 2535) ความเชื่อมโยงนี้แสดงให้เห็นถึงกระบวนการแบบองค์รวมที่เยาวชนต้องมีทั้งจิตลักษณะภายในที่เข้มแข็งและทักษะเฉพาะเจาะจงในการจัดการกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในครอบครัว เพื่อให้สามารถสร้างครอบครัวที่เข้มแข็ง ปลอดภัยจากความรุนแรง และมีสัมพันธ์ภาพที่ดีอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Ajzen & Fishbein, 1980) ที่เน้นความสำคัญของทศนคติและแรงจูงใจในการกำหนดพฤติกรรมของบุคคล

กรอบแนวคิดการวิจัย

- (1) พฤติกรรมการสร้างภูมิคุ้มกันในตน
- (2) พฤติกรรมการป้องกันและหลีกเลี่ยงความรุนแรงในครอบครัว
- (3) พฤติกรรมการจัดการปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว
- (4) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่
- (5) ทศนคติทางบวกในการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัยโปรแกรมบ่มเพาะจิตลักษณะและทักษะแบบบูรณาการ เพื่อเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ในเยาวชนไทย

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental design) ใช้แบบแผนการวิจัยแบบแฟกทอเรียล 2x2 (2x2 Factorial Design) แบบ Pretest-posttest with Control Group and Repeated-measured Design

กลุ่มตัวอย่าง ขนาดตัวอย่างในการวิจัยนี้คำนวณด้วยการวิเคราะห์กำลัง (Power Analysis) โดยใช้โปรแกรม G*Power 3.1.9.7 (Faul et al., 2007) สำหรับการวิเคราะห์ MANCOVA ด้วยเกณฑ์ effect size = 0.25 (Cohen, 1988), power = 0.80, α = 0.05, จำนวนกลุ่ม = 4, จำนวนตัวแปรตาม = 5 ตัว ผลการคำนวณแสดงว่าต้องการตัวอย่างอย่างน้อย 252 คน อย่างไรก็ตาม เพื่อเพื่อการสูญเสียข้อมูลร้อยละ 20 และเพิ่มประสิทธิภาพการวิเคราะห์ จึงกำหนดขนาดตัวอย่างเป็น 320 คน แบ่งเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 80 คน

ตัวแปรจัดกระทำ มี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มการบ่มเพาะจิตลักษณะ (แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และเจตคติทางบวกในการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่) และกลุ่มการบ่มเพาะทักษะการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ (ทักษะการสร้างภูมิคุ้มกันในตัว ทักษะการป้องกันและหลีกเลี่ยงความรุนแรงในครอบครัว และทักษะการจัดการปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว)

กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ประกอบด้วย กลุ่มทดลอง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ได้รับการบ่มเพาะครบทั้งจิตลักษณะและทักษะ กลุ่มที่ 2 ได้รับการบ่มเพาะจิตลักษณะและการบ่มเพาะเนื้อหาอื่น กลุ่มที่ 3 ได้รับการบ่มเพาะทักษะและการบ่มเพาะเนื้อหาอื่น และ กลุ่มที่ 4 ได้รับการบ่มเพาะเนื้อหาอื่นเท่านั้น (กลุ่มควบคุม) การบ่มเพาะเนื้อหาอื่นคือ การเรียนภาษาอังกฤษสำหรับการสื่อสารในงานธุรกิจ และการสัมภาษณ์งาน

เครื่องมือวิจัย การศึกษาครั้งนี้ใช้เครื่องมือวิจัยทั้งหมด 5 ฉบับ ซึ่งผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดทฤษฎี แล้วผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน และทดสอบคุณภาพเครื่องมือกับกลุ่มตัวอย่าง 100 คน ประกอบด้วย (1) แบบวัดพฤติกรรมการสร้างภูมิคุ้มกันในตัว จำนวน 12 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น (α) = .710 (2) แบบวัดพฤติกรรมการป้องกันและหลีกเลี่ยงความรุนแรงในครอบครัว จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น (α) = .836 (3) แบบวัดพฤติกรรมจัดการปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว** จำนวน 16 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น (α) = .847 (4) แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่จำนวน 12 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น (α) = .733 และ (5) แบบวัดเจตคติทางบวกในการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น (α) = .804 เครื่องมือทุกฉบับใช้มาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ต 6 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” โดยแต่ละแบบวัดประกอบด้วยข้อความทั้งทางบวกและทางลบ การให้คะแนนสำหรับข้อความทางบวกเป็น 6, 5, 4, 3, 2, 1 ตามลำดับ และข้อความทางลบให้คะแนนในทิศทางตรงกันข้าม การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

กระบวนการตรวจสอบดำเนินการใน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามปฏิบัติการของตัวแปร ความครอบคลุมของเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษา ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item Discrimination) โดยใช้วิธี t-ratio และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม โดยกำหนดเกณฑ์ค่า $t > 2.00$ และค่า $r > 0.20$ ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ผลการตรวจสอบคุณภาพพบว่า ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดทั้งหมดอยู่ในช่วง 2.393-16.258 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และค่าความเชื่อมั่นอยู่ในช่วง .710-.847 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่เชื่อถือได้ทางสถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์

เครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพดังกล่าวจึงมีความเหมาะสมและความน่าเชื่อถือในการใช้เก็บข้อมูลสำหรับการศึกษาค้นคว้าโปรแกรมบ่มเพาะจิตลักษณะและทักษะแบบบูรณาการที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 8 กิจกรรม แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การบ่มเพาะจิตลักษณะด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และเจตคติทางบวก 4 กิจกรรม ได้แก่ (1) มีภูมิคุ้มกันตนได้อย่างไร (2) จะได้อย่างไรถ้าไม่ใช้ความรุนแรงในครอบครัว (3) จะได้อย่างไรถ้าช่วยครอบครัวไม่ใช้ความรุนแรงได้ และ (4) จะได้อย่างไรถ้าครอบครัวมีความสุขมากขึ้น ส่วนที่ 2 การบ่มเพาะทักษะ 4 กิจกรรม ได้แก่ (5) ทำอย่างไรให้มีภูมิคุ้มกันตน (6) ทำอย่างไรไม่ให้ใช้ความรุนแรงในครอบครัว (7) ทำอย่างไรเพื่อสื่อสารเชิงบวกในครอบครัว และ (8) ทำอย่างไรให้ครอบครัวมีสัมพันธภาพที่ดีและมีความสุข โปรแกรมใช้เวลาดำเนินการรวม 12 ชั่วโมง โดยผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.66-1.00 และผ่านการทดลองใช้กับกลุ่มเยาวชน 20 คนก่อนนำไปใช้กับกลุ่มทดลอง

การดำเนินการทดลองจัดแบ่งเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 80 คน โดยกลุ่มที่ 1 ได้รับการบ่มเพาะครบทั้งจิตลักษณะและทักษะ กลุ่มที่ 2 ได้รับการบ่มเพาะจิตลักษณะและการบ่มเพาะเนื้อหาอื่น กลุ่มที่ 3 ได้รับการบ่มเพาะทักษะและการบ่มเพาะเนื้อหาอื่น และกลุ่มที่ 4 ได้รับการบ่มเพาะเนื้อหาอื่นเท่านั้น (กลุ่มควบคุม) เทคนิคที่ใช้ในการบ่มเพาะ ได้แก่ การบรรยาย การอภิปรายกลุ่ม การระดมความคิด กรณีศึกษา เกมหรือกิจกรรม บทบาทสมมติ และการฝึกทักษะการสื่อสาร โดยจัดโปรแกรมบ่มเพาะจิตลักษณะและทักษะแบบบูรณาการโดยทีมผู้วิจัยและนักจิตวิทยาที่ได้ทดลองโปรแกรมฯ เป็นวิทยากรในการดำเนินการบ่มเพาะฯ ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม 2566 ระยะแรก เก็บข้อมูลก่อนการทดลอง (Pretest) และจัดกิจกรรมบ่มเพาะตามโปรแกรม 2 วัน ระยะที่สอง เก็บข้อมูลหลังการทดลอง (Posttest) และระยะที่สาม เก็บข้อมูลติดตามผล 3 เดือนหลังการบ่มเพาะ (Repeated-measure)

การตรวจสอบการจำกัดกระทำในการวิจัยนี้โดยใช้ระบบรหัสที่ปกปิดข้อมูล และการแยกสถานที่และเวลาจัดกิจกรรม โดยจัดกิจกรรมแต่ละกลุ่มคนละห้อง เพื่อป้องกันการปนเปื้อนข้อมูลระหว่างกลุ่ม (Cross-contamination) และ มีการติดตามและยืนยันว่าผู้เข้าร่วมได้รับการบ่มเพาะตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้อย่างถูกต้อง ซึ่งช่วยรับรองความเที่ยงตรงภายใน (Internal Validity) ของการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมหลายตัวแปร (Multivariate Analysis of Covariance: MANCOVA) เพื่อทดสอบผลของโปรแกรมต่อตัวแปรตาม โดยใช้คะแนนเจตคติก่อนการทดลองเป็นตัวแปรร่วม (Covariate) ใช้สถิติ Wilks' Lambda และ Multivariate F-test สำหรับการทดสอบสมมติฐาน การวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นด้วยสถิติ Shapiro-Wilk สำหรับการทดสอบการแจกแจงปกติ Box's M test สำหรับการทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วม และ Bartlett's Test of Sphericity สำหรับการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม และใช้การสนทนากลุ่มเฉพาะ ดำเนินการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ในระยะติดตามผล 3 เดือน เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์การนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน การวิเคราะห์เนื้อหา ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาแบบอุปนัย (Inductive Content Analysis) สำหรับข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ ประกอบด้วย การถอดความ (Transcription) การจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา และการตีความเพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ หมายเลขรับรอง IRBCMRU 2023/021.17.01

ผลการวิจัย

1. การสร้างและตรวจสอบประสิทธิภาพโปรแกรมบ่มเพาะจิตลักษณะและทักษะแบบบูรณาการ มีรายละเอียดดังนี้

การสร้างโปรแกรม ผู้วิจัยพัฒนาโปรแกรมโดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีที่หลากหลาย ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการมีภูมิคุ้มกันตน ความรุนแรงในครอบครัว การบำบัดครอบครัวตามแนวทางทฤษฎีโมเดล การบำบัดที่มุ่งเน้นการรู้คิด-พฤติกรรม และแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างบุคคล รวมถึงแนวคิดกระบวนการเรียนรู้ที่ใช้ เช่น การฝึกอบรม เทคนิคที่ใช้ในการฝึกอบรม และเทคนิคของการปรึกษากลุ่มทางจิตวิทยา

การตรวจสอบประสิทธิภาพโปรแกรม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ โปรแกรมได้รับการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาเด็ก จิตวิทยาการศึกษา และจิตวิทยาพัฒนาการ ตรวจสอบความเหมาะสม ความสอดคล้อง และความตรงเชิงวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการ และรูปแบบการบ่มเพาะ ผลการตรวจสอบพบว่าค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.66-1.00 ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.5 อยู่ในช่วงที่ยอมรับได้ ทุกประเด็นทั้ง 8 ช่วงของโปรแกรม

การทดลองใช้โปรแกรม หลังจากปรับปรุงโปรแกรมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้นำโปรแกรมไปทดลองใช้กับกลุ่มเยาวชนชนจำนวน 20 คน เพื่อทดสอบความเข้าใจเบื้องต้น และได้ปรับปรุงแก้ไขจนได้โปรแกรมที่นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

องค์ประกอบของโปรแกรม แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 คือ จิตลักษณะด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และจิตลักษณะด้านเจตคติทางบวกในการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ เน้นที่แนวคิด “ดีอย่างไร ส่งผลกระทบต่อด้านบวกอย่างไร” ประกอบด้วย 4 ช่วงคือ ช่วงที่ 1 มีภูมิคุ้มกันในตนเองดีอย่างไร ช่วงที่ 2 จะดีอย่างไร ถ้าไม่ใช้ความรุนแรงในครอบครัว ช่วงที่ 3 จะดีอย่างไรถ้าช่วยครอบครัวไม่ใช้ความรุนแรงได้ และ ช่วงที่ 4 จะดีอย่างไรถ้าช่วยให้ครอบครัวให้มีสัมพันธภาพที่ดีขึ้น ส่วนที่ 2 คือ ทักษะด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และทักษะด้านเจตคติทางบวกในการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ เน้นที่แนวคิด “ทำอย่างไร ส่งผลกระทบต่อด้านบวกอย่างไร” ประกอบด้วย 4 ช่วง คือ ช่วงที่ 5 ทำอย่างไรให้มีภูมิคุ้มกันตนเอง ช่วงที่ 6 ทำอย่างไรไม่ให้ใช้ความรุนแรงในครอบครัว ช่วงที่ 7 ทำอย่างไรเพื่อสื่อสารเชิงบวกครอบครัว และ ช่วงที่ 8 ทำอย่างไรให้ครอบครัวมีสัมพันธภาพที่ดีและมีความสุข ใช้การออกแบบกิจกรรมการบ่มเพาะ ด้วยการตั้งคำถามและการฝึกปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างจิตลักษณะและทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนาพฤติกรรมเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่

2. การตรวจสอบผลการทดสอบประสิทธิผลของโปรแกรมในกลุ่มเยาวชนไทยที่ได้รับการบ่มเพาะ ในปริมาณที่แตกต่างและมีปัจจัยเชิงเหตุผลแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง คือ เยาวชนไทยเป็นนักศึกษาปริญญาตรี อายุ 18-22 ปี รวมจำนวน 320 คน ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปและสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ศึกษาดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ประเภท	ลักษณะ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	54	16.90
	หญิง	266	83.10
การอยู่อาศัย	อาศัยอยู่คนเดียว	48	15.00
	อาศัยอยู่กับพ่อแม่	204	63.80
	อาศัยอยู่กับปู่ย่าตายาย	19	5.90
	อาศัยอยู่กับเพื่อน	49	15.30

จากตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 83.10) และมีเพศชาย ร้อยละ 16.90 ในด้านการอยู่อาศัย พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับพ่อแม่ (ร้อยละ 63.80) รองลงมาคือ อาศัยอยู่กับเพื่อน (ร้อยละ 15.30) อาศัยอยู่คนเดียว (ร้อยละ 15.00) และอาศัยอยู่กับปู่ย่าตายาย (ร้อยละ 5.90)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ เจตคติด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ พฤติกรรมเสริมสร้างภูมิคุ้มกันในตน พฤติกรรมป้องกันและหลีกเลี่ยงความรุนแรงในครอบครัว พฤติกรรมจัดการปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว และพฤติกรรมการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ (รวม) จำแนกตามกลุ่มการทดลอง และระยะเวลาทดลอง (ระยะก่อนการบ่มเพาะฯ ระยะหลังการบ่มเพาะฯ และหลังการบ่มเพาะฯ 3 เดือน)

ตัวแปร	บ่มเพาะ จิตลักษณะ และทักษะ (n=80)		บ่มเพาะ จิตลักษณะ (n=80)		บ่มเพาะทักษะ (n= 80)		กลุ่มควบคุม (n= 80)	
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
	1. พฤติกรรมการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ (รวม)							
- ก่อนการบ่มเพาะฯ	4.30	.035	4.22	.045	4.26	.044	4.32	.047
- หลังการบ่มเพาะฯ	5.01	.039	4.88	.039	4.83	.039	4.36	.039
- หลังการบ่มเพาะฯ 3 เดือน	4.96	.048	4.78	.057	4.66	.049	4.37	.050
2. พฤติกรรมเสริมสร้างภูมิคุ้มกันในตน								
- ก่อนการบ่มเพาะฯ	4.69	.050	4.51	.054	4.48	.048	4.43	.065
- หลังการบ่มเพาะฯ	5.14	.052	4.86	.061	4.73	.076	4.62	.071
- หลังการบ่มเพาะฯ 3 เดือน	4.88	.066	4.74	.060	4.61	.062	4.51	.067
3. พฤติกรรมป้องกันและหลีกเลี่ยงความรุนแรงในครอบครัว								
- ก่อนการบ่มเพาะฯ	5.10	.060	4.77	.078	4.70	.057	4.77	.082
- หลังการบ่มเพาะฯ	5.34	.060	5.02	.085	4.84	.077	4.71	.082
- หลังการบ่มเพาะฯ 3 เดือน	5.14	.078	4.96	.082	4.71	.076	4.77	.084
4. พฤติกรรมจัดการปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว								
- ก่อนการบ่มเพาะฯ	4.44	.071	4.17	.083	3.94	.074	4.11	.086
- หลังการบ่มเพาะฯ	4.82	.071	4.51	.084	4.33	.078	4.25	.085
- หลังการบ่มเพาะฯ 3 เดือน	4.61	.073	4.38	.077	4.16	.072	4.24	.077
5. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่								
- ก่อนการบ่มเพาะฯ	4.87	.059	4.68	.060	4.61	.060	4.58	.072
- หลังการบ่มเพาะฯ	5.23	.060	4.95	.059	4.84	.060	4.71	.077
- หลังการบ่มเพาะฯ 3 เดือน	4.99	.077	4.84	.070	4.57	.075	4.70	.075
6. เจตคติด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่								
- ก่อนการบ่มเพาะฯ	4.85	.070	4.54	.072	4.37	.065	4.52	.074
- หลังการบ่มเพาะฯ	5.17	.058	5.17	.058	4.61	.077	4.56	.078
- หลังการบ่มเพาะฯ 3 เดือน	4.87	.080	4.70	.070	4.40	.077	4.54	.080

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของตัวแปรพฤติกรรมเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่และตัวแปรย่อยทุกด้านในกลุ่มที่ได้รับการบ่มเพาะทั้ง 3 รูปแบบ (จิตลักษณะและทักษะ จิตลักษณะเพียงอย่างเดียว และทักษะเพียงอย่างเดียว) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตามระยะเวลาการทดลอง ในขณะที่กลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย

สำหรับทุกตัวแปร ได้แก่ พฤติกรรมเสริมสร้างภูมิคุ้มกันในครอบครัว พฤติกรรมป้องกันและหลีกเลี่ยงความรุนแรงในครอบครัว พฤติกรรมจัดการปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และเจตคติด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ มีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะเดียวกัน คือเพิ่มขึ้นตามระยะเวลาการทดลอง แต่เมื่อทำการวัดติดตามผลหลังการบ่มเพาะ 3 เดือน พบว่าคะแนนเฉลี่ยลดลงเล็กน้อยในทุกกลุ่ม ยกเว้นกลุ่มที่ได้รับการบ่มเพาะทักษะเพียงอย่างเดียวที่มีคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ลดลงต่ำกว่าระดับก่อนได้รับการบ่มเพาะ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อการทดสอบสมมติฐาน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมหลายตัวแปร (MANCOVA) ทั้งนี้ก่อนทำการทดสอบสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ โดยได้ทำการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้น (Basic assumption) ที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการวิเคราะห์ดังกล่าวข้างต้น ดังนี้

1. ความเป็นอิสระของคะแนน พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับการสุ่มเข้ากลุ่มทดลองอย่างเป็นอิสระ จึงไม่ละเมิดข้อตกลงเบื้องต้น การทดสอบการแจกแจงปกติด้วยสถิติ Shapiro-Wilk พบว่า ตัวแปรส่วนใหญ่มีการแจกแจงปกติ ($p > .05$)

2. ความเป็นเอกพันธ์ของเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วม พบว่า ผลการทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมด้วย Box's M test พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$) ซึ่งแสดงว่าเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมของตัวแปรตามระหว่างกลุ่มต่าง ๆ มีความคล้ายคลึงกัน เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้เทคนิค MANCOVA และยืนยันความเหมาะสมของการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคดังกล่าว

3. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม โดยการทดสอบด้วย Bartlett's Test of Sphericity พบว่าตัวแปรตามทั้ง 5 ตัว (พฤติกรรมเสริมสร้างภูมิคุ้มกันในตน พฤติกรรมป้องกันและหลีกเลี่ยงความรุนแรงในครอบครัว พฤติกรรมจัดการปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และเจตคติด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\text{Chi-Square} = 3756.149, \text{df} = 105, p < .001$)

4. ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนการบ่มเพาะ โดยการทดสอบความเท่าเทียมกันของกลุ่มก่อนการทดลองพบว่า กลุ่มบ่มเพาะมีความแตกต่างกันในระยะก่อนการทดลอง (Wilk's lambda = .925, $F = 2.756$, $p = .004$) เมื่อพิจารณาแต่ละตัวแปร พบว่าเจตคติด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($F = 2.787$, $p = .041$) ในขณะที่พฤติกรรมการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ ($F = 1.124$, $p = .339$) และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ($F = 1.829$, $p = .142$) ไม่มีความแตกต่างกัน ดังนั้นจึงต้องนำคะแนนก่อนการทดลองมาเป็นตัวแปรร่วมในการวิเคราะห์ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ ตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ และตัวแปรเจตคติด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ ในระยะก่อนการบ่มเพาะ

แหล่งความแปรปรวน	Wilk's Lambda (Λ)	F	df	p-value
Multivariate	.925	2.756	9	.004
Univariate	Type III Sum of Squares	F	df	p-value
- พฤติกรรมการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่	0.518	1.124	3	.339
- แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่	1.462	1.829	3	.142
- เจตคติด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่	1.996	2.787	3	.041*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ ตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ และตัวแปรเจตคติด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ ในระยะก่อนการบ่มเพาะดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้นำตัวแปรเจตคติด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ในระยะก่อนการบ่มเพาะ มาเป็นตัวแปรร่วม (Covariate) จึงทำให้ผู้วิจัยเลือกใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมหลายตัวแปร (MANCOVA) แล้วจึงดำเนินการทดสอบตามสมมติฐาน ดังนี้

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมหลายตัวแปรของตัวแปรพฤติกรรมการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ ตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ และตัวแปรเจตคติด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ โดยพิจารณาตามรูปแบบการบ่มเพาะ ในระยะวัดผลหลังบ่มเพาะ เมื่อใช้ตัวแปรเจตคติด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ในระยะก่อนบ่มเพาะเป็นตัวแปรร่วม

แหล่งความแปรปรวน	ค่าสถิติ Wilks's Lambda	Multivariate F test	df	P-value
รูปแบบการบ่มเพาะ	.580	21.226	9	<.001*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมหลายตัวแปร (MANCOVA) ของตัวแปร พฤติกรรมการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และเจตคติด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ ระหว่างรูปแบบการบ่มเพาะ 4 รูปแบบ (บ่มเพาะทั้งจิตลักษณะและทักษะ บ่มเพาะจิตลักษณะเพียงอย่างเดียว บ่มเพาะทักษะเพียงอย่างเดียว และบ่มเพาะเนื้อหาอื่น) โดยใช้คะแนนตัวแปรเจตคติ ด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ในระยะก่อนบ่มเพาะเป็นตัวแปรร่วม พบว่า ในระยะหลังการบ่มเพาะ รูปแบบการบ่มเพาะมีผลต่อตัวแปรทั้งสามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Wilks's Lambda = .580, F = 21.226) แสดงว่า รูปแบบการบ่มเพาะแตกต่างกันมีประสิทธิผลต่อพฤติกรรมการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และเจตคติด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่แตกต่างกัน จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างเพิ่มเติมจำแนกรายตัวแปรดังแสดงตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมจำแนกรายตัวแปร (พฤติกรรมการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ ตัวแปร แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ และตัวแปรเจตคติด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่) โดยพิจารณาตามรูปแบบการบ่มเพาะในระยะวัดผลหลังบ่มเพาะ (Posttest) เมื่อใช้ตัวแปรเจตคติ ด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ในระยะก่อนบ่มเพาะเป็นตัวแปรร่วม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
- ระหว่างกลุ่มพฤติกรรมการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่	19.227	3	6.409	53.223*	<.001
- ระหว่างกลุ่มแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่	16.952	3	5.651	29.167*	<.001
- ระหว่างกลุ่มเจตคติด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่	21.893	3	7.298	57.793*	<.001
- ความคลาดเคลื่อนกลุ่มพฤติกรรมการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่	37.931	315	.120		
- ความคลาดเคลื่อนกลุ่มแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่	61.028	315	.194		
- ความคลาดเคลื่อนกลุ่มเจตคติด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่	39.775	315	.126		
- รวมกลุ่มพฤติกรรมการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่	7372.437	320			
- รวมกลุ่มแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่	7937.689	320			
- รวมกลุ่มเจตคติด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่	7466.605	320			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ในระยะวัดผลหลังบ่มเพาะฯ เยาวชนที่ได้รับรูปแบบการบ่มเพาะแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ ($F = 53.223$) มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ ($F = 29.167$) และเจตคติด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ ($F = 57.793$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งใน 3 ตัวแปร ดังนั้น จึงทำการเปรียบเทียบรายคู่ระหว่างรูปแบบการบ่มเพาะในตัวแปรพฤติกรรมการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ ตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ และตัวแปรเจตคติด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ แสดงดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบรายคู่คะแนนเฉลี่ยของตัวแปรพฤติกรรมการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ ตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ และตัวแปรเจตคติด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ ระหว่างรูปแบบการบ่มเพาะในระยะวัดผลหลังบ่มเพาะฯ

ตัวแปร	รูปแบบการทดลอง	คะแนนเฉลี่ย	เปรียบเทียบรายคู่	ผลต่างคะแนนเฉลี่ย	SE	p
พฤติกรรม	บ่มเพาะจิตลักษณะและทักษะฯ (1)	5.010	1 - 2	.130	.055	.112
			1 - 3	.173	.055	.011*
			1 - 4	.650	.055	<.001*
			2 - 3	.042	.055	1.000
การเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่	บ่มเพาะทักษะฯ (3)	4.837	2 - 4	.520	.055	<.001*
			3 - 4	.477	.055	<.001*
			2 - 4	.477	.055	<.001*
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	บ่มเพาะจิตลักษณะและทักษะฯ (1)	5.198	1 - 2	.168	.070	.099
			1 - 3	.204	.070	.022*
			1 - 4	.627	.070	<.001*
			2 - 3	.036	.070	1.000
ด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่	บ่มเพาะทักษะฯ (3)	4.994	2 - 4	.459	.070	<.001*
			3 - 4	.423	.070	<.001*
			2 - 4	.423	.070	<.001*
เจตคติด้าน	บ่มเพาะจิตลักษณะและทักษะฯ (1)	5.097	1 - 2	.202	.056	.002*
			1 - 3	.296	.056	<.001*
			1 - 4	.719	.056	<.001*
			2 - 3	.094	.057	.581
การเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่	บ่มเพาะทักษะฯ (3)	4.801	2 - 4	.518	.056	<.001*
			3 - 4	.423	.057	<.001*
			2 - 4	.423	.057	<.001*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของตัวแปรระหว่างรูปแบบการบ่มเพาะ ในระยะหลังการบ่มเพาะ พบข้อมูลสำคัญดังนี้

พฤติกรรมกรรมการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ 4 คู่ โดยกลุ่มที่ได้รับการบ่มเพาะทั้งจิตลักษณะและทักษะมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด (5.010) และสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการบ่มเพาะเฉพาะทักษะและกลุ่มควบคุม และทุกกลุ่มที่ได้รับการบ่มเพาะ (ทั้งกลุ่มที่ได้รับการบ่มเพาะจิตลักษณะและทักษะ กลุ่มที่ได้รับการบ่มเพาะเฉพาะจิตลักษณะ และกลุ่มที่ได้รับการบ่มเพาะเฉพาะทักษะ) มีคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ 5 คู่ คือ กลุ่มที่ได้รับการบ่มเพาะทั้งจิตลักษณะและทักษะมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด (5.198) และสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการบ่มเพาะเฉพาะทักษะและกลุ่มควบคุม และทุกกลุ่มที่ได้รับการบ่มเพาะมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ

เจตคติด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ 5 คู่ คือ กลุ่มที่ได้รับการบ่มเพาะทั้งจิตลักษณะและทักษะมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด (5.097) และสูงกว่าทุกกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญ และทุกกลุ่มที่ได้รับการบ่มเพาะมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ

สรุปได้ว่า กลุ่มที่ได้รับการบ่มเพาะทั้งจิตลักษณะและทักษะมีผลลัพธ์ที่ดีที่สุดในทุกตัวแปร แสดงให้เห็นว่าการบ่มเพาะแบบบูรณาการมีประสิทธิภาพสูงกว่าการบ่มเพาะเพียงด้านใดด้านหนึ่ง และทุกรูปแบบการบ่มเพาะมีประสิทธิภาพมากกว่าการไม่ได้รับการบ่มเพาะใดๆ

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมหลายตัวแปรของตัวแปรพฤติกรรมกรรมการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ ตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ และตัวแปรเจตคติด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ระหว่างรูปแบบการบ่มเพาะในระยะวัดผลหลังบ่มเพาะฯ โดยพิจารณาตามรูปแบบการบ่มเพาะในระยะวัดผลหลังบ่มเพาะฯ 3 เดือน (Follow up) เมื่อใช้ตัวแปรเจตคติด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ในระยะก่อนบ่มเพาะเป็นตัวแปรร่วม

แหล่งความแปรปรวน	ค่าสถิติ Wilks's Lambda	Multivariate F test	df	p
รูปแบบการบ่มเพาะ	.650	16.378	9	<.001

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 7 พบว่า รูปแบบการบ่มเพาะยังคงมีผลต่อตัวแปรทั้งสามด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Wilks's Lambda = .650, $F = 16.378$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประสิทธิผลของโปรแกรมการบ่มเพาะยังคงอยู่แม้จะผ่านไป 3 เดือนหลังการบ่มเพาะ โดยผลลัพธ์เกิดขึ้นกับทั้งพฤติกรรมเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และเจตคติด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่

ผลการวิเคราะห์นี้สะท้อนให้เห็นถึงความคงทนของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการบ่มเพาะ และเนื่องจากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในภาพรวม จึงมีการวิเคราะห์ความแตกต่างจำแนกรายตัวแปรเพิ่มเติมเพื่อตรวจสอบรายละเอียดเฉพาะในแต่ละตัวแปร ดังแสดงตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมจำแนกรายตัวแปร (พฤติกรรมเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ ตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ และตัวแปรเจตคติด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่) โดยพิจารณาตามรูปแบบการบ่มเพาะ ในระยะวัดผลหลังบ่มเพาะ 3 เดือน (Follow up) เมื่อใช้ตัวแปรเจตคติด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ ในระยะก่อนบ่มเพาะเป็นตัวแปรร่วม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่มพฤติกรรมเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่	18.349	3	6.116	50.212	<.001
ระหว่างกลุ่มแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่	4.768	3	1.589	6.279	<.001
ระหว่างกลุ่มเจตคติด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่	12.350	3	4.117	20.138	<.001
ความคลาดเคลื่อนกลุ่มพฤติกรรมเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่	38.370	315	.122		
ความคลาดเคลื่อนกลุ่มแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่	79.726	315	.253		
ความคลาดเคลื่อนกลุ่มเจตคติด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่	64.393	315	.204		
รวมกลุ่มพฤติกรรมเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่	7147.660	320			
รวมกลุ่มแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่	7549.184	320			
รวมกลุ่มเจตคติด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่	7183.311	320			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 8 พบว่า ทุกตัวแปรที่ศึกษา ยังคงมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับรูปแบบการบ่มเพาะแตกต่างกัน คือ พฤติกรรมเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ ($F = 50.212$) มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มสูงที่สุด แสดงว่ารูปแบบการบ่มเพาะที่แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมอย่างชัดเจน เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ ($F = 20.138$) มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มในระดับรองลงมา และ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ ($F = 6.279$)

มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มน้อยที่สุดแต่ยังคงมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เนื่องจากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในทุกตัวแปร จึงจำเป็นต้องทำการเปรียบเทียบรายคู่เพื่อระบุรูปแบบการบ่มเพาะที่ให้ผลแตกต่างกันอย่างชัดเจนแสดงดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ผลการเปรียบเทียบรายคู่คะแนนเฉลี่ยของตัวแปรพฤติกรรมกรรมการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ ตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ และตัวแปรเจตคติด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ ระหว่างรูปแบบการบ่มเพาะในระยะวัดผลหลังบ่มเพาะฯ 3 เดือน

ตัวแปร	รูปแบบการทดลอง	คะแนนเฉลี่ย	เปรียบเทียบรายคู่	ผลต่างคะแนนเฉลี่ย	SE	P
พฤติกรรมกรรมการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่	บ่มเพาะจิตลักษณะและทักษะฯ (1)	4.990	1-2	.243	.055	<.001
	กลุ่มควบคุม (4)	4.321	2-3	.012	.056	1.000
			2-4	.426	.055	<.001
			3-4	.414	.056	<.001
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่	บ่มเพาะจิตลักษณะและทักษะฯ (1)	4.960	1 - 2	.092	.080	1.000
	กลุ่มควบคุม (4)	4.625	2 - 3	.040	.080	1.000
			2 - 4	.243	.080	.015
			3 - 4	.203	.080	.072
เจตคติด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่	บ่มเพาะจิตลักษณะและทักษะฯ (1)	4.958	1 - 2	.191	.072	.049
	กลุ่มควบคุม (4)	4.414	2 - 3	.115	.072	.666
			2 - 4	.353	.071	<.001
			3 - 4	.238	.072	.007

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 9 พบว่า พฤติกรรมการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ 5 คู่ โดยกลุ่มที่ได้รับการบ่มเพาะทั้งจิตลักษณะและทักษะมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด (4.990) และสูงกว่าทุกกลุ่มอื่นอย่างมีนัยสำคัญ และทุกกลุ่มที่ได้รับการบ่มเพาะมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ 2 คู่ คือ กลุ่มที่ได้รับการบ่มเพาะทั้งจิตลักษณะและทักษะ (4.960) และกลุ่มที่ได้รับการบ่มเพาะเฉพาะจิตลักษณะ (4.868) มีคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุม (4.625) อย่างมีนัยสำคัญ

เจตคติด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ 5 คู่ และกลุ่มที่ได้รับการบ่มเพาะทั้งจิตลักษณะและทักษะมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด (4.958) และสูงกว่าทุกกลุ่มอื่นอย่างมีนัยสำคัญ โดยทุกกลุ่มที่ได้รับการบ่มเพาะมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ

โดยสรุป ผลการวิเคราะห์ยืนยันสมมติฐานการวิจัยที่ว่าเยาวชนไทยที่ได้รับการบ่มเพาะทั้งจิตลักษณะและทักษะการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่มีตัวแปรทั้งสามด้านสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการบ่มเพาะเพียงด้านเดียวหรือไม่ได้รับการบ่มเพาะใด ๆ โดยพบผลเช่นนี้ทั้งในระยะหลังการบ่มเพาะและระยะติดตามผล 3 เดือน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงประสิทธิผลและความคงทนของโปรแกรมการบ่มเพาะแบบบูรณาการ

การอภิปรายผลการวิจัย

การสร้างโปรแกรมบ่มเพาะจิตลักษณะและทักษะแบบบูรณาการในการวิจัยนี้พัฒนาขึ้นโดยอาศัยกรอบแนวคิดทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) เป็นกรอบแนวคิดที่ออกแบบมาเพื่ออธิบายพฤติกรรมโดยพิจารณาจากต้นกำเนิดของพฤติกรรม ครอบครัวทั้งจิตลักษณะ (Psychological Traits) และอิทธิพลจากสถานการณ์ (Situational Influences) ที่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะและสถานการณ์ ถูกเสนอโดย Endler & Magnusson (1977) โดยโปรแกรมบ่มเพาะจิตลักษณะและทักษะแบบบูรณาการได้ผสมผสานทั้งแนวคิดการบำบัดครอบครัวตามแนวซาตียร์โมเดล (Satir Model) และแนวคิดการบำบัดที่มุ่งเน้นการรู้คิด-พฤติกรรม (Cognitive-Behavioral Therapy) ร่วมกับกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) โดยใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ผลการทดสอบประสิทธิผลของโปรแกรมพบว่า เยาวชนที่ได้รับการบ่มเพาะทั้งจิตลักษณะและทักษะการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ มีคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ เจตคติทางบวกในการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ และพฤติกรรมการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการบ่มเพาะเพียงด้านเดียวหรือไม่ได้รับการบ่มเพาะเลย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งในระยะหลังการบ่มเพาะและในระยะติดตามผล 3 เดือน สอดคล้องกับทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior) ของ Ajzen (2005) ที่อธิบายว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมคือความเชื่อในพฤติกรรม (Behavior beliefs) ซึ่งส่งผลต่อเจตคติในการแสดงพฤติกรรม ในงานวิจัยนี้คือความเชื่อเรื่องประโยชน์และความสำคัญของการมีภูมิคุ้มกันในตน การป้องกันและหลีกเลี่ยงความรุนแรงในครอบครัว และการจัดการปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว เมื่อเยาวชนมีความเชื่อที่ถูกต้องเกี่ยวกับผลลัพธ์เชิงบวกของพฤติกรรมเหล่านี้ จึงส่งผลให้เกิดเจตคติทางบวกและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการแสดงพฤติกรรมการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ตามมา การบ่มเพาะทั้งจิตลักษณะและทักษะแบบบูรณาการจึงมีประสิทธิผลสูงกว่าการบ่มเพาะเพียงด้านเดียว เนื่องจากช่วยเสริมสร้างทั้งความเชื่อ เจตคติ และความสามารถในการปฏิบัติพฤติกรรมได้อย่างครอบคลุม และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นสามารถอธิบายได้จากกระบวนการเรียนรู้ในโปรแกรม โดยเยาวชนได้เรียนรู้ว่าตนเองมีส่วนร่วมสำคัญในการสร้างการเปลี่ยนแปลงในครอบครัว สอดคล้องกับแนวคิดเชิงระบบครอบครัว (เพ็ญญา กุลนภาดล, 2565) ที่อธิบายว่าครอบครัวเป็นระบบที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน เมื่อสมาชิกคนหนึ่งเปลี่ยนแปลงย่อมส่งผลกระทบต่อทั้งระบบ ดังคำให้สัมภาษณ์ของเยาวชนในโครงการฯ ที่ให้ข้อมูลว่า “...ทำให้ได้รู้ว่าแค่ตัวเราเปลี่ยนความสัมพันธ์ทั้งครอบครัวก็ดีขึ้น”

นอกจากนี้ การบูรณาการแนวความคิดการบำบัดที่มุ่งเน้นการรู้คิด-พฤติกรรมซึ่งเชื่อว่า “ความคิด อารมณ์ และพฤติกรรมมีความเกี่ยวพันกันและต่างเป็นเหตุเป็นผลต่อกันและกัน” (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, 2554) ทำให้เยาวชนเกิดการเปลี่ยนแปลงความคิด ส่งผลให้อารมณ์และพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย คำให้สัมภาษณ์เยาวชนในโครงการที่ให้ข้อมูลว่า “เมื่อก่อนแม่ขึ้นเสียง ผมก็จะขึ้นเสียงตามแม่ ตอนนี่แม่ขึ้นเสียง เราก็มอง ... พอเห็นว่าไม่มีวิธีอื่น นำไปลองใช้มันก็ลดการทะเลาะได้จริง” สอดคล้องกับงานวิจัยที่ใช้แนวคิดนี้ในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อาทิ งานวิจัยของกันตภณ และคณะ (2562) อธิษฐ์ ทวีธนาตรี (2564) และณัฐวัฒน์ ล่องทอง (2565)

การฝึกทักษะในโปรแกรมโดยเฉพาะทักษะการสื่อสารเชิงบวก เทคนิค I-message และเทคนิคแซนด์วิช (Sandwich Technique) ได้ช่วยให้เยาวชนมีเครื่องมือที่เป็นรูปธรรมในการสื่อสารกับคนในครอบครัว คำสัมภาษณ์เยาวชนในโครงการที่ให้ข้อมูลว่า “พอเอาเทคนิค I message หรือแซนด์วิชเทคนิคไปใช้ก็คิดว่า คนในบ้านรับฟังเรามากขึ้น และทำให้พ่อแม่และเราใจเย็นลงกว่าเดิม” สอดคล้องกับการศึกษาของ Haiman (1963) เกี่ยวกับประสิทธิภาพของการเปิดใจกว้างในการสื่อสารผ่านกระบวนการกลุ่ม การใช้เทคนิคการฝึกอบรมที่หลากหลายทั้งกรณีศึกษา เกม และบทบาทสมมติ ช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนานและมีส่วนร่วม เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทำให้เยาวชนเกิดความมั่นใจที่จะนำทักษะไปใช้ในสถานการณ์จริง ดังที่ฉัตร ทิพย์รัตน์เสถียร (2565) กล่าวว่า การฝึกทักษะซ้ำ ๆ จะทำให้เกิดความชำนาญและความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง

นอกจากนี้ ผลจากการศึกษาเพิ่มเติมในโครงการวิจัยเดียวกันนี้โดย Chotratanakamol และคณะ (2024) ที่ได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยสถิติขั้นสูงแบบ Path Analysis พบว่า โปรแกรมการบ่มเพาะจิตลักษณะ และทักษะมีอิทธิพลโดยตรงต่อสภาวะทางจิตวิทยา ($\beta = 0.49$) และมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมการเสริมสร้างพลังครอบครัว ($\beta = 0.51$) ซึ่งเป็นการยืนยันผลการวิจัยเชิงทดลองในบทความนี้ ที่พบว่ากลุ่มที่ได้รับการบ่มเพาะแบบบูรณาการมีคะแนนพฤติกรรมสูงกว่ากลุ่มอื่น ที่สำคัญ ผลการวิเคราะห์พบว่าสภาวะทางจิตวิทยามีอิทธิพลสูงสุดต่อพฤติกรรมการเสริมสร้างพลังครอบครัว ($\beta = 0.81$) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาเจตคติและแรงจูงใจที่เหมาะสมในเยาวชน

ผลจากการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ยังแสดงให้เห็นว่าจิตลักษณะของเยาวชน (Psychological Traits) มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการเสริมสร้างพลังครอบครัว ($\beta = 0.36$) และปัจจัยด้านสถานการณ์ (Situational Factors) มีอิทธิพลทางอ้อม ($\beta = 0.12$) ซึ่งยืนยันกรอบแนวคิดทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยมที่เน้นความสำคัญของทั้งปัจจัยภายในบุคคลและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม โดยปัจจัยเหล่านี้ส่งผลต่อพฤติกรรมผ่านสภาวะทางจิตวิทยาของบุคคล

ความสอดคล้องของผลการวิจัยทั้งในเชิงทดลองและการวิเคราะห์เส้นทางแสดงให้เห็นว่า โปรแกรมบ่มเพาะจิตลักษณะและทักษะแบบบูรณาการที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพในการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ ผ่านกลไกการปรับเปลี่ยนจิตลักษณะและการพัฒนาทักษะที่จำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาเจตคติทางบวกและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ในเยาวชนไทย

สรุปและข้อเสนอแนะ

โปรแกรมบ่มเพาะจิตลักษณะและทักษะแบบบูรณาการที่พัฒนาขึ้นแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ชัดเจนในการพัฒนาพฤติกรรมการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ของเยาวชนไทย โดยความสำเร็จนี้เกิดจากการบูรณาการแนวคิดทฤษฎีที่เหมาะสม ร่วมกับวิธีการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์ตรงและการฝึกทักษะที่มีประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวัน แม้ผลการวิจัยจะแสดงความสำเร็จชัดเจน แต่ยังมีโอกาสในการพัฒนาและขยายผลงานวิจัยต่อไปในอนาคต ดังนี้

การวิจัยระยะยาว ควรมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 6-12 เดือน เพื่อวัดความยั่งยืนของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและพัฒนาโมเดลการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ให้เป็นระบบมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงผลกระทบระยะยาวของโปรแกรม

การพัฒนาแกนนำเยาวชน ควรต่อยอดโปรแกรมเพื่อสร้างทีมแกนนำเยาวชนที่สามารถถ่ายทอดและขยายการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ไปสู่ชุมชน วิธีการนี้จะช่วยขยายเครือข่ายและส่งเสริมการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน โดยสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำแนวทางดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาหลักสูตร

การขยายกลุ่มเป้าหมาย ควรเพิ่มความหลากหลายของกลุ่มตัวอย่าง โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนเสี่ยง เช่น นักเรียนวัยรุ่นที่อาจมีปัญหาคู่สมรสในการปรับตัว การขยายไปยังกลุ่มดังกล่าวจะช่วยยืนยันประสิทธิผลของโปรแกรมในสถานการณ์ที่หลากหลาย และสร้างรากฐานสำหรับการพัฒนาเป็นนโยบายสาธารณะในระดับชาติต่อไป

ทุนสนับสนุน

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย การพัฒนากระบวนการบ่มเพาะจิตลักษณะเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ ซึ่งได้รับงบประมาณจาก สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ระยะเวลาทำวิจัยตั้งแต่วันที่ 10 มีนาคม 2566 - 9 มิถุนายน 2567

เอกสารอ้างอิง

กันตภณ มนัสพล, วรากร ทรัพย์วิระปกรณ์, & สุรินทร์ สุทธิธาทิพย์. (2562). ผลของการปรึกษากลุ่มตาม

ทฤษฎีพฤติกรรมทางปัญญาต่อความทนทานทางจิตใจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 10(1), 274–295.

งามตา วนินทานนท์. (2535). *จิตวิทยาสังคม: ทศนคติและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม*. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณัฐวัฒน์ ล่องทอง. (2565). ผลของการฝึกอบรมโดยใช้แนวคิดทางจิตวิทยาการปรึกษาแบบผสมผสานเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความทนทานทางจิตใจของนักศึกษา. *วารสารจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต*, 12(2), 27–38.

- ณัฏฐ์ พิทยรัตน์เสถียร. (2565). *Basic skills in CBT*. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนกร ชุสุขเสริม. (2560). *การจัดการความขัดแย้งในครอบครัว: แนวทางสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2554). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการให้การปรึกษารอบครอบครัวในแนวคิดทางการแนะแนวและทฤษฎีการปรึกษาเชิงจิตวิทยา* หน่วยที่ 8-15. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เพ็ญญา กุลนาคดล. (2565). *การปรึกษารอบครอบครัว* (พิมพ์ครั้งที่ 2). เนติกุลพรินติ้ง.
- สมนทิพย์ จิตสว่าง, ลุติยา เพชรมณี, นันทิ จิตสว่าง, & วสันันท์ กันทะวงศ์. (2566). ความรุนแรงในสังคมไทย. *วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์*, 31(1), 47–88.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อชิษฐ์ ทวีธนาชาติ. (2564). *ผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มด้วยวิธีการบำบัดความคิดและพฤติกรรมเพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงติดยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารจิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
- อนุ เจริญวงศ์ระยับ & วีรวรรณ วงศ์ปิ่นเพชร. (2563). การพัฒนาภูมิคุ้มกันทางจิตในเยาวชน. *วารสารจิตวิทยาและพัฒนาการ*, 32(1), 78–95.
- Ajzen, I. (2005). *Attitudes, personality, and behavior*. Open University Press.
- Ajzen, I., & Fishbein, M. (1980). *Understanding attitudes and predicting social behavior*. Prentice-Hall.
- Chotratanakamol, K., Uansa-ard, S., Longthong, N., & Yaemyuean, A. (2024). The effect of psychological training on strengthening family behavioral empowerment: A path analysis approach. *Thammasat Review*, 27(1), 126–152. <https://sc01.tci-thaijo.org/index.php/tureview/article/view/240696>
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd ed.). Lawrence Erlbaum Associates.
- Endler, N. S., & Magnusson, D. (1977). The interaction model of anxiety: An empirical test in an examination situation. *Canadian Journal of Behavioural Science / Revue Canadienne Des Sciences Du Comportement*, 9(2), 101–107. <https://doi.org/10.1037/h0081612>
- Faul, F., Erdfelder, E., Lang, A.-G., & Buchner, A. (2007). G*Power 3: A flexible statistical power analysis program for the social, behavioral, and biomedical sciences. *Behavior Research Methods*, 39(2), 175-191. <https://doi.org/10.3758/BF03193146>

- Fishbein, M., & Ajzen, I. (1975). *Belief, attitude, intention, and behavior: An introduction to theory and research*. Addison-Wesley.
- Gibson, L. J., Ivancevich, M. J., Donnelly, H. J., & Konopaske, R. (2011). *Organization behavior structure process* (14th ed.). McGraw-Hill.
- Haiman, F. S. (1963). Effects of training in group processes on open-mindedness. *Journal of Communication*, 13(4), 236–245.
- McClelland, D. C. (1961). *The Achieving society*. Van Nostrand.
- Tett, R. P., & Burnett, D. D. (2003). A personality trait-based interactionist model of job performance. *Journal of Applied Psychology*, 88(3), 500–517.
<https://doi.org/10.1037/0021-9010.88.3.500>